

T-T. MARȘALCOVSKI.
MANUSCRISE DE DIMITRIE BALICA
COMISUL

T-T. Marșalcovschi.

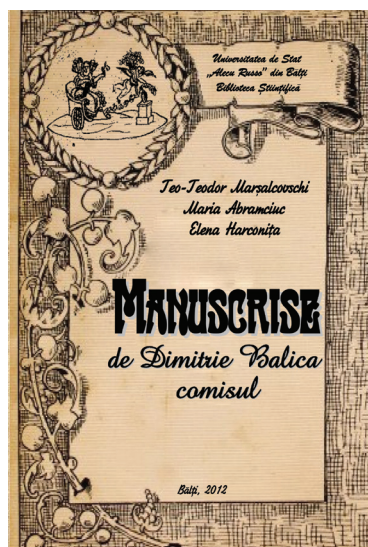
Manuscripts by Dimitrie Balica comisul

Beatrice SURUGIU

Abstract: At the book launch „Manuscripts” by Dimitrie Balica comisul, Beatrice Surugiu held a speech pointed out that today the manuscripts printing is very important. This is a proof that, during the period of denationalization of the country, it was written in the Romanian language. Thus compensated the existing literary deficit in that period.

Este pentru prima oară când particip la astfel de întruniri, fapt pentru care îi mulțumesc, doamnei directoare Lia Pascari, care ne-a anunțat despre lansarea cărții: „Manuscrise” de Dimitrie Balica comisul.

Evenimentul mi-a trezit un viu interes de a examina cartea, interes generat de locul publicării, adică Bălți.

Am fost curioasă să citesc această scriere istorico-literară, dat fiind că timpul și spațiul în care a fost scrisă sînt legate de Bălți începînd de secol XIX, și tot aici, actualmente, un colectiv de harnici cercetători valorifică strădaniile comisului Dimitrie Balica.

M-au intrigat argumentul semnat de domnul Gheorghe Popa, profesor, doctor habilitat, aspectul lingvistic comentat de Zinaida Tăriță, profesor, doctor în filologie, frumoasa copertă realizată de Silvia Ciobanu, dar și capitolul: „*Bălți de altă dată*” de Teo Teodor Marșalcovschi - doctor în științe istorice, care mi-a deschis o nouă viziune asupra localității în care locuim.

Așa cum satul meu de baștină este Țîplești, unul din acel „*roi*” de sate dintre Grigorești și Gura-Căinarului, am fost plăcut surprinsă să descopăr istoria cîmpiilor copilăriei mele. Autorul studiului vine cu argumente noi vizînd data atestării documentare a Bălțului, fapt care stîrnește interesul multor îndrăgostiți de istorie. Mai ales că se afirmă în continuare că Bălți este întemeiat în 1421, pe cînd, domnul profesor universitar Marșalcovschi vorbește despre o altă dată, 4 octombrie 1620.

În acest context apare o întrebare firească: *De ce în sursele oficiale nu sînt incluse toate versiunile atestării localității date precum și argumentele pro sau contra?* Noi, tinerii, ne confruntăm cu o problemă majoră: cunoașterea identității noastre naționale. Deci avem mare nevoie anume de argumente.

Revenind la cartea comisului Balica, aș menționa că tipărirea ei e o dovadă a faptului că, în plin proces de deznaționalizare a acestui ținut, comisul Dimitrie Balica încearcă să compenseze deficitul literar existent, demonstrînd că spiritualitatea românească nu e lipsă pe aceste meleaguri.

Aportul lui, deși modest, trebuie conceput ca o tentativă nobilă de iluminare a basarabenilor, de întreținere a spiritului românesc în provincie. Astfel, romanul „*Polidor și Harite*” scris la Bălți, precum și „*Oaresecare anecdoturi folositoare pentru junime*” inspirate din viața societății bălțene a celor timpuri, ne comunică, după cum afirmă distinsa doamnă Elena Harconiță, despre: „*existența în această urbe, încă din timpuri străvechi a unei ambianțe culturale românești*”.

În cele din urmă, pot să remarc că miscelanul pentru „*tineri și tinere daco-romano-moldavi*” rămîne a fi util și astăzi. Caracterul iluminist, stă la baza formării unei individualități demne, principiale, și sănătoasă. De exemplu: „*Omul harnic și deșteptu aflu folos orășcînd divremi sau tîrău. Iar cel leneș zace ca un buciom încălecatu de sărăcie*”.

De o elocventă învățătură, cred eu, este istorioara „*Luaț aminte maiciloru și pruncilor*”, în care hoțul o învinuiește de faptele sale pe mama sa. Am recunoscut în ea și unele vicii ale adolescentului de azi.

Manuscrisele semnate de comis oferă tuturor celor interesați șansa familiarizării cu trecutul cultural al acestui ținut. Mă bucur nespun că am ocazia să beneficiaz de această șansă.

În concluzie aș menționa că sînt întru totul de acord cu afirmația doamnei

RAFTUL DE SUS

Maria Abramciuc - profesor universitar, doctor în științe filologice, care susține că: „În perspectiva unei istorii tumultuoase, gestul său (adică a lui Dimitrie Balica) dobîndește aparte și induce, în mod inerent, aprecierea și recunoașterea urmașilor, pentru care continuă să fie valabil mesajul că progresul oricărui gen se datorează înainte de toate, culturii”.

Într-adevăr, nimeni nu poate demonstra mai convingător demnitatea românească a Republicii Moldova decît trecutul românesc, un pilon modest al căruia este și comisul Dimitrie Balica.

